MIROSLAV DOPITA — JITKA SKOPALOVÁ

A migráció, mint jelenség és az illegális bevándorlók iskoláztatása Csehországban

Csehország az Európai Unió tagja lett, s ezzel előre nem látható folyamatok is elindultak, így többek között váratlanul megnőtt a migráció. A migráció fontos tényező lett, amely nem csak a demográfiai, hanem a kulturális és a szociális fejlődést is befolyásolja Csehország területén. Éppen ezért fontosnak tartjuk az Európai Unió és az egyes országok közötti párbeszédet arról, hogy az 'itthoni' társadalom a bevándorlókat negatív ellenérzések, és a nacionalizmus káros szembenállása nélkül elfogadja, annak érdekében, hogy a bevándorlók könnyebben beilleszkedjenek (lásd Holá, 2005). Az állandóan az országban tartózkodó külföldiek száma nőtt az utolsó 15 évben. 2006. június 30-ra a Belügyminisztérium statisztikai adatai szerint Csehország területén 295 955 külföldi tartózkodott tartózkodási engedéllyel.

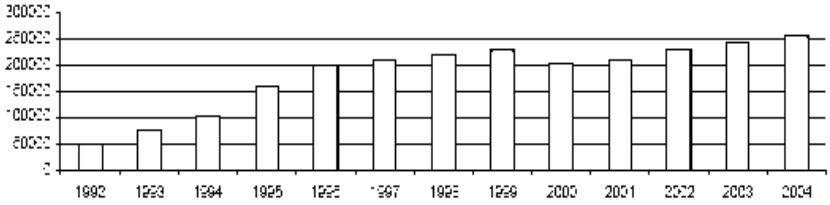

Külföldiek tartózkodási engedéllyel Csehország területén

A bevándorlók integrációját sokszor a környezet befolyásolja, mint például 1) a hely ahová költöznek, 2) a költözés célhelye, 3) az ország amelyen átkeltek (Drbohlav 2001, S. 17). A bevándorlók beilleszkedéséhez elengedhetetlenek az előzőekben említettek befogadó-elfogadó szándékai, mindezek megszabják, meghatározzák az integráció mértékét. A társadalom néhány esetben meg tudja előzni azt, hogy a negatív társadalmi jelenségek akadályozzák az integrációt, de azt gyengítik az olyan jelenségek, mint a hosszan tartó munkanélküliség, hajléktalanság, társadalmi kirekesztettség, egyén vagy csoport izolációja, extrém esetben zárt etnikai közösségek kialakulása, melyek a társadalmon kívül találják magukat, és negatív társadalmi jelenségek forrásaivá válnak stb.). A társadalom a problémamentes és időben lezajló integrációból profitálhat is, amely profit lehet társadalmi, kulturális vagy gazdasági is. Azonban ezek a nézőpontok soha nem választhatóak el egymástól egyértelműen.

A bevándorlókat abban a környezetben kell segíteni, ahol megtalálják új otthonukat. A „lokális környezet" fogalma alatt szomszédok segítségét, iskolát, egyházat, kulturális közösségeket érthetünk, ugyanis ezek az alapvető szociális intézmények, amelyeknek jelentős befolyásuk van a mindennapi életre a lokális központokban.

Mary Coussey (2000, S. 16) megállapítja, hogy úgy lehet a bevándorlók beilleszkedését megkönnyíteni Csehországban, ha támogatják a gyerekek beilleszkedését a cseh oktatási rendszerbe. Ugyanolyan lehetőségeket kell kínálni a migráns tanulók számára a képzésben, mint a cseh tanulóknak, s a tanulásban különösen fontos az, hogy a teljes tanulási kapacitásukat kihasználják. Ha nem használják ki a létező tanulási kapacitást, az hátrányt jelent a bevándorlóknak, és ez a későbbiekben a következő generációkat is befolyásolja a műveltséghez jutásban. Ha támogatják a bevándorló fiatalokat a tanulásban, az jó hatással lesz a gazdaságra, gazdasági integrációjukra.

A multikulturális társadalom kialakulásában nagy szerepet játszik a képzés és a képzettség. Részben ez azért van így, mert a gyerekek az iskolában szociális kapcsolatotokat alakítanak ki más gyerekekkel, akik közt vannak a többségi társadalomhoz tartozók és vannak olyanok, akik etnikai csoportokhoz tartoznak. Néhány érték - úgy mint a tolerancia és az individuum tisztelete- ilyen iskolai közegben alakul ki például az állampolgárrá nevelés során, de indirekt módon úgy is, hogy ki hogy viszonyul az egyes tantárgyakhoz, például a történelemhez vagy a földrajzhoz.

Az emberi jogokról szóló nyilatkozatban a tanuláshoz való jogról a 26. paragrafusban olvashatunk.

1) Mindenkinek joga van a tanuláshoz. A képzés legyen térítésmentes / ingyenes, legalább a kezdetekkor az alapfokú oktatásban. Az alapképzés legyen kötelező. Technikai és szakképzés mindenki számára legyen nyitott ugyanúgy, mint ahogy a felsőoktatás is mindenki számára legyen képességek és készségek szerint elérhető.
2) A képzést úgy kell kialakítani, hogy az a személyiséget formálja, neveljen az emberi és az alapvető jogok tiszteletére. Segítsen a kölcsönös megértésben, a nemzetek, fajok és egyházi csoportok közti párbeszédben, valamint az segítsen az Egyesült Nemzetek munkájában a béke fenntartása érdekében.
3) A szülők joga, hogy megválasszák gyermekeik számára a képzés fajtáját.

A 1999/326. törvény szerint, amely a külföldi állampolgárok Csehország területén való tartózkodásáról szól, az iskolarendszerre vonatkozó szakaszában az áll, hogy a cseh állampolgároknak és az EU-s „állampolgároknak" ugyanolyan jogaik vannak, tehát az EU államok nemzeteinek gyermekei ugyanolyan feltételek mellett látogathatják a különböző intézményeket, iskolákat, mint a cseh szülők gyermekei. A tanóra természetesen cseh nyelven folyik, azonban a főiskolai és a középszintű oktatási intézményekbe való felvételikor kérvényezhetik a cseh nyelvvizsga elhagyását. A cseh nyelv ismeretét ekkor szóban ellenőrzik (2004/ 561, az iskolákról szóló törvény § 20). A körzeti hivatal ezen felül köteles az EU-s polgárok gyerekeinek – akik iskolakötelezettségüknek eleget akarnak tenni – biztosítani, hogy térítés mentes módon felzárkózzanak az alapképzésben. Ebbe beletartozik a cseh nyelv elsajátítása is – és amennyiben lehetséges – támogatniuk kell az anyanyelvük tanulását és szülőhazájuk kultúráját. Mindennek az alapfokú oktatással párhuzamosan, összhangban kell lezajlania.

Az említett törvényekből kitűnik, hogy a Csehország területén tartózkodó EU-s állampolgárok semmiféle nehézségbe nem ütköznek az oktatás területén, ugyanúgy, mint azok sem, akik érvényes tartózkodási engedéllyel rendelkeznek (1999/ 325 sz. törvény a menedékjogról a 2006/165 sz. törvénymódosító javaslat alapján, szeptember elsejétől érvényes olyan személyekre, akik menekültek vagy kiegészítő jogvédelmet élveznek).

Mi van azokkal a gyerekekkel és fiatalokkal, akiknek a szülei nem tudnak érvényes tartózkodási engedélyt felmutatni Csehország területére? Jelenleg 2004/561 sz. törvény rendelkezik az óvodai, iskolai, középiskolai és más képzési rendszerekről (iskolatörvény), ami a 2004. november 10.-én jelent meg. A jog szerint külföldiek is ugyanolyan feltételek mellett tanulhatnak, mint a cseh állampolgárok, csakhogy olyan külföldi személyeket illet meg ez a jog, akik legálisan tartózkodnak az ország területén. A külföldieknek kötelességük legkésőbb iskolakezdéskor az iskolaigazgatónak jelezni, hogy milyen okmányokkal tartózkodnak az országban. Erről a kötelességről az előbb említett törvény 20. §-ában olvashatunk, amely törvény megszabja a Csehország területén tartózkodó külföldi állampolgárok jogait az oktatáshoz. Továbbá felsorolja, hogy az alap, közép és szakiskolákban csak azok a külföldi állampolgárok tanulhatnak, akik legálisan tartózkodnak Csehország területén. Tehát:

1) Azon személyek, akik nem cseh állampolgárok és legálisan tartózkodnak az ország területén. Joguk van alap, közép és szakiskolák látogatásához ugyanazokkal a jogokkal, mint a cseh állampolgároknak.
2) Azon személyek, akik az első bekezdésben szerepelnek és a törvényben foglaltaknak megfelelnek azon intézmények tanulói lehetnek, melyek a törvényben szerepelnek abban az esetben, ha a tanulmányaik kezdetekor bizonyítani tudják, hogy legálisan tartózkodnak az ország területén.
3) Azon személyeknek, akik az Európai Unió egy másik tagállamának állampolgárai, és az ő családtagjaiknak joguk van ezen törvény alapján az iskolák látogatásához ugyanolyan feltételek mellett, mint a cseh állampolgároknak. A második bekezdésben felsoroltakat ebben az esetben nem lehet alkalmazni.

Az iskolatörvény ezek után a külföldieket két csoportba sorolja:

- az Európai Unió állampolgárai, akiket ugyanolyan jogok illetnek meg, mint a cseh állampolgárokat – ezen külföldieknek nem kell felmutatni az országban való tartózkodási jogról szóló papírt. (Ugyanez vonatkozik Svájc, Izland, Lichtenstein és Norvégia állampolgáraira)
- a többi külföldi (külföldiek az úgynevezett harmadik országokból), akik legkésőbb a tanulmányaik megkezdésekor bizonyítani tudják, hogy legálisan tartózkodnak az ország területén.

Az idézett iskolatörvény konkrétan a 36. §-ban mondja ki, hogy az iskolakötelezettség idején ingyenes az oktatás az alapfokú iskolákban és gyógypedagógiákon, továbbá a nevelő- és gyermek/ifjúságvédő intézetekbe a következő külföldi személyeknek:

- Külföldiek, akik megkapták az érvényes tartózkodási engedélyt Csehország területére.
- Külföldiek, akik átmenetileg tartózkodnak Csehország területén. A rövid időtartamú vízum az ország területére 90 napra szól, a hosszú távú vízum 90 napon felül szól, továbbá azok akik nem rendelkeznek vízummal.
- Külföldiek, akik menedékjogot kaptak Csehország területére, vagy éppen menekültstátuszuk megítélésére várnak, vagy olyan személyek, akik kiegészítő jogvédelmet élveznek.
- Külföldiek vízummal, akik átmeneti tartózkodásra kaptak vízumot és akik menedékjogot kaptak.

Milyen kapcsolatban áll az iskolatörvény más nemzetközi egyezményekkel, mint például az alapvető jogokról és szabadságokról szóló okirattal, vagy a gyermekjo-

gokról szóló egyezménnyel? Pavla Burdová Hradečná és Pavla Rozumková (2006) felhívják a figyelmet arra, hogy az alapvető jogokról és szabadságokról szóló okirattal 31. cikkelyének 1. bekezdése szerint mindenkinek joga van a iskoláztatáshoz, az iskola látogatása kötelező az iskolatörvény által megszabott időre. A második bekezdés szerint az állampolgároknak joguk van az ingyenes oktatáshoz az alapfokú és középfokú intézményekben a polgár képességei, készségei szerint és a társadalom lehetőségei szerint a főiskolák esetében is. Az ingyenes oktatás azonban csak a cseh állampolgárokra vonatkozik. Mit tegyenek azok a gyerekek és szüleik, akik nem tudják bizonyítani az iskolatörvénybe foglaltak szerint, hogy legálisan tartózkodnak Csehország területén, azonban a nemzetközi egyezmények szerint nekik erre joguk van?

Egy hasonló nemzetközi, jogi igényt vet fel a gyermekjogokról szóló nemzetközi egyezmény a gyerekek iskoláztatásához való jogot illetően a 28. cikkely 1. bekezdésében, úgy, hogy közben nem veszi figyelembe, hogy az érintettek állampolgárok-e vagy sem az adott országban. Az államok, amelyek ezen egyezményt aláírták, elismerik a gyerekek jogait a tanuláshoz azzal a céllal, hogy lépésről lépésre és ugyanazon lehetőségekkel biztosítsák számukra ezt a jogot főként:

a) minden gyerek számára ingyenes és kötelező oktatást biztosítanak;
b) elősegítik a középiskolai képzés minden formáját, amely az általános és szakképzést egyaránt magába foglalja. Minden gyerek számára elérhetővé teszi a megfelelő képzést és megteszi a szükséges intézkedéseket, mint például az ingyenes oktatás bevezetését, és ha szükség van rá az anyagi támogatást is;
c) minden gyereknek hozzáférést biztosít, a szükséges információkhoz és tanácsadó helyekhez a képzés, továbbképzés és szakképzés területén;
d) intézkedéseket tesz annak érdekében, hogy támogassák a rendszeres iskolalátogatást, hogy csökkenjen azon diákok száma, akik nem fejezik be az iskolát.

A fent említett rendelet alapján egyértelmű, hogy az érvényes cseh iskolatörvény diszkrimináló a bevándorlók gyerekeire nézve, akik nem tudják felmutatni, hogy legálisan tartózkodnak az ország területén, s így nincs joguk az iskoláztatáshoz. Az említet tényt a kutatásban is be kell bizonyítani, amelyet 2006 júniusában és júliusában végzett Pavla Burdová Hradečná és Pavla Rozumková (2006) az „Illegális bevándorlás szabályozása II" projekt keretében Prága területén. Az anonim kutatást négy kérdéssel végezték egy elektronikus kérdőív segítségével 232 prágai alsó iskolában. A kitöltött kérdőívek száma 58 volt, tehát 25%-os volt a visszajelzés.

A kutatási eredményekből kiderült, hogy a legtöbb alsó iskolában, ahol a kérdőíveket kitöltötték, nem találkoztak olyan diákkal – külföldivel, aki illegálisan tartózkodik Csehország területén (érvényes vízum, vagy érvényes útlevél nélkül). Csak négy általános iskola találkozott munkája során olyan kiskorú külföldivel, aki illegálisan tartózkodott az országban. Ebből a négy iskolából egy válaszolt úgy, hogy 5 esettel találkozott, amikor nem volt az iskolakezdőknek megfelelő tartózkodásra jogosító okirata. A fennmaradó három iskola biztosította a tanulást az illegálisan itt tartózkodóknak (konkrétan két mongol diákról volt szó az első iskola esetében, egy vietnámi diákról a második diák esetében és a harmadik iskolában, pedig nem neveztek meg számadatot. Az ötödik iskola megjegyezte, hogy „néhány külföldinél sokszor lejárt tartózkodási engedélyre hívjuk fel a figyelmet").

A második kérdés arra vonatkozott, hogy biztosítanák- e a tanulást olyan diák számára, akinél egy ilyen eset áll fenn. A legtöbben negatív választ adtak a kérdésre (43). A válaszok így szóltak, „nem tudom" viszont 12 válasz igenlő volt. Két iskola

megjegyezte, hogy ilyen helyzet már fennállt náluk, és engedélyezték egy diáknak az iskolalátogatást. Egy másik iskola megjegyezte, hogy ők felhívják a figyelmet a lejárt iratokra és azok hosszabbítására. Egy iskola pozitív választ adott, azonban megjegyezte, hogy engedélyezné az ilyen diákoknak a tanulást „de gond van az iskolai szabályzattal". Egy iskola engedélyezné a diáknak a „korlátozott iskolalátogatást, addig amíg el nem intézi a legális tartózkodás kérdését."

A harmadik kérdés célja az volt, hogy bizonyítsa, milyen tények alapján dönt az iskolaigazgató arról, hogy egy diákot – külföldit, ne vegyen fel, aki nem tudja a tartózkodási engedélyét felmutatni. Az okok különbözőek voltak, azonban ezeket különböző kategóriákba lehet sorolni.

	A válaszok száma
a) ellentmondás a törvénnyel – az iskolák többé-kevésbé részletezték ezt az okot (a törvénytelenség meghatározásától, a jogi előírások megszegésén át, az iskolatörvény megszegéséig – 20 §. második bekezdése)	30
b) gondok az iskola kapacitásával	5
c) nem indokolta meg	5
d) hiányzik a diák után járó anyagi fedezet	2
e) félelem a bűnözéstől	1
f) félelem, hogy a gyerekek nem lesznek képesek a cseh nyelv használatára	1
g) félelem, hogy a gyerek nem illeszkedik be	1
h) megállapítás, miszerint az ilyen emberek számára van berendezve a menekülttábor ahol fogalakoznak az ilyen problémákkal	1

A negyedik kérdés arra irányult, hogy mit gondolnak a tanárok, hogy a külföldi diákoknak, akik illegálisan tartózkodnak az ország területén, vajon legyen e joguk alsó tagozatba járni? Ugyanúgy mint az előző kérdésnél a válaszok itt is különböztek – a szélsőségesen negatívtól, a kitérő válaszon át, a bizonytalantól egészen a pozitív válaszig minden előfordult. „igen" válasz 27 iskola esetében fordult elő. „nem tudom" vagy „nem tudom, talán igen" válasz 6 iskolánál fordult elő. Végül a „nem" 25 esetben fordult elő.

Az iskola ellen		Az iskola mellett	
a) igen (azzal a feltétellel, hogy a diáknak a jövőben rendeznie kell az itt tartózkodását, vagy legalább igyekszik azt elintézni, vagy legalább a rendőrség engedélyét megszerzi)	6	a) nem indokolt	12
b) nem indokolt	5	b) jogtalan (főként az iskolai szabályzatnak nem felel meg)	11
c) szükséges, hogy figyelembe vegyék a nemzetközi kötelezettségeket, és tiszteljék azokat	4	c) tartózkodási engedély hiányában nem bizonyítható semmi, problémás státusz	3
d) igen (az estleges törvénymódosításokat tekintetbe véve)	4	d) még a mi diákjaink sem látogathatnak semmilyen iskolát engedély nélkül	1
e) minden gyereknek joga van a tanuláshoz	3	e) a jogtalan tartózkodás a rendőrség jogkörébe tartozzon	1
f) a tartózkodási engedéllyel kapcsolatos problémákban a szülők érintettek	3		1
g) igen (az anyagi kérdések megoldásával)	3		
h) iskolakötelesség	2		
i) jobb az esetleges integráció miatt	1		

j) igen (azzal a feltétellel, hogy a gyereknek speciális beszédgyakorlatokra kell járni)	1		
k) szükséges, hogy tiszteljük az alapvető jogokról és szabadságokról szóló okiratot	1		

A megkérdezettek válaszaiból nem lehet általános érvényű következtetést levonni az alsó iskolák gyakorlatára és az illegálisan itt tartózkodó diákokra vonatkozóan. Tekintetbe véve az iskolák semmilyen vagy csekély tapasztalatát (a vizsgált területen – Prága, főváros), a kiskorúak ezen a speciális csoportjáról elmondhatjuk, hogy az illegálisan itt tartózkodó külföldiek száma- akik megfelelnének az iskolakötelezettségnek vagy a jövőben megfelelnének annak- nem olyan magas, hogy veszélyeztetnék a cseh iskolarendszert, aminek a védelme ebben az összefüggésben állami érdek is. Ami az iskolák álláspontját, a tanítást-tanulást illeti, megmutatkozik, hogy a fő akadályt a diák felvételekor az iskolai szabályzat jelenti. A nemzetközi kötelezettségek (főként a gyermekjogokról szóló megállapodás) egészen háttérbe szorult. Az „illegálisan itt tartózkodó gyerekek általános jogáról a tanuláshoz" kérdéskör az iskolák véleményének széles skáláját mutatja fel a teljesen pozitív választól a negatív feleletig.

A migráció problematikájának és a bevándorlók iskoláztatásának 1999 óta nagy figyelmet szentelnek az olmouci Palacký Egyetem Pedagógiai Karának Társadalomtudományi Tanszékén is. Cél az, hogy a pedagógiai nyilvánosság felhasználásával megszilárdítsuk a jogi ismereteket a bevándorlókról és azok tanuláshoz való jogairól. Ebben az összefüggésben három fontos kötetre utalunk:

- Társadalomtudomány a globalizálódó társadalomban.
- A demokratikus polgári jogokra és kölcsönös toleranciára való nevelés egy multikulturális társadalomban.
- A demokratikus polgári jogokra való nevelés a jogok és felelősség alapján.

Ezen kötetekben olyan cikkeket találnak, amelyek a csehországi bevándorlással, továbbá a muzulmán kisebbség európai helyzetével, az ukránok bevándorlásával Csehországba és a cseh társadalomba való beilleszkedésükkel foglakoznak. (lásd Hrachovcová, Staněk 2002; Staněk 2004a; Dopita, Staněk 2004b).

Végül fontos, hogy felhívjuk a figyelmet Pavla Burdovával és Hradečná u Pavla Rozumkovával (2006, S. 19) egyet értve, hogy a tanuláshoz való jog az alapjogok egyike, amelyet jóváhagyott nemzetközi szerződésekkel is megerősítettek. Ezzel szemben áll a jelenlegi cseh gyakorlat, amelyet az új iskolatörvény vezetett be. Ez ellentmond Csehország nemzetközi kötelezettségeinek. Tekintettel a tanuláshoz való jog fontosságára, amely az egyén és a társadalom számára egyaránt alapvetőek, nem elégedhetünk meg csak magyarázatokkal, még akkor sem ha ezek csak bizonyos népcsoportokra vonatkoznak. Az a felfogás, amely a tanuláshoz való jogot csak bizonyos népcsoportoknak adná meg, helytelen a nemzetközi egyezmények tekintetében, nem felel meg sem a cseh alkotmány, sem az alapvető jogokról és szabadságokról szóló okiratban leírtak szellemének. A tanuláshoz való jogot minden esetben és kitétel nélkül kell alkalmazni. Ebből következik az a követelés, hogy megváltoztassák a jelenlegi jogi helyzetet, amely a nemzetközi egyezményekkel szemben az érvényes tartózkodási engedélyhez köti az iskolalátogatás jogát. Tehát ha az alapvető jogokról és szabadságokról szóló okirat mindenki számára hozzáférhetővé teszi az iskolai képzést, akkor ebbe a kategóriába azok az emberek is beletartoznak – akik

bárminemű okból – nem tudnak felmutatni érvényes tartózkodási engedélyt. Ennek ez lenne a helyes útja egy demokratikus jogállamban.

Irodalom

BURDOVÁ HRADEČNÁ, P., ROZUMKOVÁ, P. Povinná školní docházka a nezletilí cizinci bez pobytového oprávnění. (Schulpflicht und minderjährige Ausländer ohne Aufenthaltsberechtigung). Praha: Organizace pro pomoc uprchlíkům; Poradna pro uprchlíky, (Organisation für Hilfe den Flüchtlingen; Beratungsstelle für Flüchtlinge) 2006.

COUSSEY, M. Framework of Integration Policies. (Rahmen der Integrationspolitiken) Strasbourg: Council of Europe, 2000.

Dopita, M., Staněk, A. (eds.) Výchova k demokratickému občanství a vzájemné toleranci v multikulturní společnosti. (Erziehung zu dem demokratischen Bürgerrecht und der gegenseitigen Toleranz in der multikulturellen Gesellschaft.) Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2004. (Olomouc: Palacký- Universität in Olomouc, 2004.)

Dopita, M., Staněk, A. (eds.) Výchova k demokratickému občanství založenému na prívech a odpovědnosti. (Erziehung zu dem demokratischen Bürgerrecht auf den Gründen der Rechren und der Verantwortung.) Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2004. (Olomouc: Palacký- Universität in Olomouc, 2004.)

DRBOHLAV, D. Mezinárodní migrace obyvatelstva – pohyb i pobyt (Alenky v kraji divů). (Internationale Migration der Bevölkerung – Bewegung und Aufenthalt (Alices Adventures in Wonderland) In ŠIŠKOVÁ, T. (ed.) Menšiny a migranti v České republice.(Minderheiten und Immigranten in der Tschechischen Republik) Praha: Portál, 2001, S. 17-30.

HOLÁ, B. Srovnatelnost statistiky zahraniční migrace.(Vergleichbarkeit der Statistik von ausländischer Migration) Demografie. 2005, roč. 47, č. 3, s. 177-187.

Hrachovcová, M., Staněk, A. (eds.) Občanská výchova v globalizující se společnosti. (Gesellschaftskunde in der sich globalisierenden Gesellschaft.) Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2002. (Olomouc Palacký- Universität in Olomouc, 2002.)

Ústavní zákon č. (Verfassungsgesetz Nr.) 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod – ve znění pozdějších předpisů (Urkunde der Grundrechte und Freiheiten – in der Fassung der nachträglichen Vorschriften)

Ústavní zákon č.(Verfassungsgesetz Nr.) 2/1993 Sb. ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb. (in der Fassung des Verfassungsgesetzes Nr.)

Všeobecná deklarace lidských práv a související dokumenty. (Allgemeine Erklärung der Menschenrechte und zusammenhängende Dokumente) Ostrava: Aries, 1993.

zákon č. (Gesetz Nr.) 104/1991 Sb., o Úmluvě o právech dítěte (über die Abmachung über die Kindesrechte)

Ústavní zákon č. (Verfassungsgesetz Nr.)1/1993 Sb., Ústava ČR – ve znění pozdějších předpisů (Verfassung der Tschechischen Republik in der Fassung der nachträglichen Vorschriften), zákon (das Gesetz) 395/2001 Sb.

zákon č. 561/2004 Sb., školský zákon (Gesetz Nr. 561/2004 Sb., Schulgesetz)

zákon č. 325/1999 o azylu, ve znění novely zákona č. 165/2006 Sb. změna zákona o azylu a některých dalších zákonů (Gesetz Nr. 325/1999 über Asyl, in der Fassung der Novelle des Gesetzes Nr. 561/2006 Sb., Änderung des Gesetzes .über Asyl und einiger anderen Gesetze

zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů ve znění novely zákona č. 161/2006 Sb. změna zákona o pobytu cizinců na území ČR a někt. dalších zákonů (Gesetz Nr. 326/1999 Sb. über den Aufenthalt der Ausländer auf dem Gebiet der Tschechischen Republik und über die Änderung einiger Gesetze in der Fassung der Novelle des Gesetzes Nr. 161/2006, Änderung des Gesetzes über den Aufenthalt der Ausländer auf dem Gebiet der Tschechischen Republik und einiger weiteren Gesetze)